श्रीः
श्रीमते रामानुजाय नमः
श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः
श्रीसीतालक्ष्मणभरतशत्रुघ्नहनुमत्समेत श्रीरामचन्द्र परब्रह्मणे नमः

श्रीमद्रामायणे वाल्मीकीये आदिकाव्ये उत्तरकाण्डे

॥ अष्टनवतितमः सर्गः ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

श्री रङ्गरामानुज महादेशिकन्

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

श्रीः

श्रीमते रामानुजाय नमः

श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः

श्रीसीतालक्ष्मणभरतशत्रुघ्नहनुमत्समेत श्रीरामचन्द्र परब्रह्मणे नमः

॥ अष्टनवतितमः सर्गः ॥

सीतायाः कृते श्रीरामस्य शोकः, ब्रह्मणा तस्य सान्त्वनमुत्तरकाण्डशेषांशं श्रोतुं प्रेरणं च

रसातलं प्रविष्टायां वैदेह्यां सर्ववानराः।
चुक्रुशुः साधुसाध्वीति मुनयो रामसन्निधौ ॥ **7.98.1** ॥

दण्डकाष्ठमवष्टभ्य बाष्पव्याकुलितेक्षणः।
अवाक्शिरा दीनमना रामो ह्यासीत् सुदुःखितः ॥ **7.98.2** ॥

स रुदित्वा चिरं कालं बहुशो बाष्पमुत्सृजन्।
क्रोधशोकसमाविष्टो रामो वचनमब्रवीत् ॥ **7.98.3** ॥

अभूतपूर्वं शोकं मे मनः स्प्रष्टुमिवेच्छति।
पश्यतो मे यथा नष्टा सीता श्रीरिव रूपिणी ॥ **7.98.4** ॥

साऽदर्शनं पुरा सीता लङ्कां पारे महोदधेः।
ततश्चापि मयाऽऽनीता किं पुनर्वसुधातलात् ॥ **7.98.5** ॥

वसुधे देवि भवति सीता निर्यात्यतां मम।
दर्शयिष्यामि वा रोषं यथा मामवगच्छसि ॥ **7.98.6** ॥

कामं श्वश्रूर्ममैव त्वं त्वत्सकाशात् तु मैथिली।
कर्षता फालहस्तेन जनकेनोद्धृता पुरा ॥ **7.98.7** ॥

तस्मान्निर्यात्यतां सीता विवरं वा प्रयच्छ मे।
पाताले नाकपृष्ठे वा वसेयं सहितस्तया॥ **7.98.8**॥

आनय त्वं हि तां सीतां मत्तोऽहं मैथिलीकृते।
न मे दास्यसि चेत् सीतां यथारूपां महीतले॥ **7.98.9**॥

सपर्वतवनां कृत्स्नां विधमिष्यामि ते स्थितिम्।
नाशयिष्याम्यहं भूमिं सर्वमापो भवन्त्विह॥ **7.98.10**॥

एवं ब्रुवाणे काकुत्स्थे क्रोधशोकसमन्विते।
ब्रह्मा सुरगणैः सार्धमुवाच रघुनन्दनम्॥ **7.98.11**॥

राम राम न सन्तापं कर्तुमर्हसि सुव्रत।
स्मर त्वं पूर्वकं भावं मन्त्रं चामित्रकर्शन॥ **7.98.12**॥

न खलु त्वां महाबाहो स्मारयेयमनुत्तमम्।
इमं मुहूर्तं दुर्धर्ष स्मर त्वं जन्म वैष्णवम्॥ **7.98.13**॥

सीता हि विमला साध्वी तव पूर्वपरायणा।
नागलोकं सुखं प्रायात् त्वदाश्रयतपोबलात्॥ **7.98.14**॥

स्वर्गे ते सङ्गमो भूयो भविष्यति न संशयः।
अस्यास्तु परिषन्मध्ये यद् ब्रवीमि निबोध तत्॥ **7.98.15**॥

एतदेव हि काव्यं ते काव्यानामुत्तमं श्रुतम्।
सर्वं विस्तरतो राम व्याख्यास्यति न संशयः॥ **7.98.16**॥

जन्मप्रभृति ते वीर सुखदुःखोपसेवनम्।
भविष्यदुत्तरं चेह सर्वं वाल्मीकिना कृतम्॥ **7.98.17**॥

आदिकाव्यमिदं राम त्वयि सर्वं प्रतिष्ठितम्।
नह्यन्योऽर्हति काव्यानां यशोभाग् राघवादृते ॥ **7.98.18** ॥

श्रुतं ते पूर्वमेतद्धि मया सर्वं सुरैः सह।
दिव्यमद्भुतरूपं च सत्यवाक्यमनावृतम् ॥ **7.98.19** ॥

स त्वं पुरुषशार्दूल धर्मेण सुसमाहितः।
शेषं भविष्यं काकुत्स्थ काव्यं रामायणं शृणु ॥ **7.98.20** ॥

उत्तरं नाम काव्यस्य शेषमत्र महायशः।
तच्छृणुष्व महातेज ऋषिभिः सार्धमुत्तमम् ॥ **7.98.21** ॥

न खल्वन्येन काकुत्स्थ श्रोतव्यमिदमुत्तमम्।
परमम् ऋषिणा वीर त्वयैव रघुनन्दन ॥ **7.98.22** ॥

एतावदुक्त्वा वचनं ब्रह्मा त्रिभुवनेश्वरः।
जगाम त्रिदिवं देवो देवैः सह सबान्धवैः ॥ **7.98.23** ॥

ये च तत्र महात्मान ऋषयो ब्राह्मलौकिकाः।
ब्रह्मणा समनुज्ञाता न्यवर्तन्त महौजसः ॥ **7.98.24** ॥

उत्तरं श्रोतुमनसो भविष्यं यच्च राघवे।
ततो रामः शुभां वाणी देवदेवस्य भाषिताम् ॥ **7.98.25** ॥

श्रुत्वा परमतेजस्वी वाल्मीकिमिदमब्रवीत्।
भगवञ्श्रोतुमनस ऋषयो ब्राह्मलौकिकाः ॥ **7.98.26** ॥

भविष्यदुत्तरं यन्मे श्वोभूते सम्प्रवर्तताम्।
एवं विनिश्चयं कृत्वा सम्प्रगृह्य कुशीलवौ ॥ **7.98.27** ॥

**तं जनौघं विसृज्याथ पर्णशालामुपागमत्।
तामेव शोचतः सीतां सा व्यतीता च शर्वरी॥ 7.98.28॥**

॥ इत्यार्षे श्रीमद्रामायणे वाल्मीकीये आदिकाव्ये
उत्तरकाण्डे अष्टनवतितमः सर्गः॥